

a L. Janáček, má dokonce více nápěvů než textů). Význam této překvapující skutečnosti vyvstane nejzřetelněji tehdy, odvodíme-li si sumárně z toho, co bylo již řečeno, závěry o konstitutivní povaze obou písňových skupin. U české lidové písně jsme zjistili především zřetelnou podobu hudební formy s formami umělé hudby, zejména hudby nástrojové. Formální typus, jehož užívá česká píseň, spolu s motivickou výbavou melodií, s užitými stupnicemi a jejich modulačním utvářením, harmonickou kistrou a rytmickým formováním v pravidelném taktu, je věrným obrazem české anebo v Čechách provozované barokní hudby umělé, z níž přejala lidová píseň nejednou ke svým textům i hotové melodické prvky (nápěv písně *Já jsem z Kutný Hory, z Kutný Hory...* Erb. Náp. č. 165 je melodií italského původu atp.). Hudební barok v Čechách se zmocnil pak ovšem i melodií starších, jež ze starších melodických fondů ústním podáním prošly výhnní vlivů barokní hudby, a uzpůsobuje je svému slohovému cítění (viz na př. píseň *Proč, kalino, v struze stojíš*. Erb. Náp. č. 546 a jiné). Ze svých modelů přejímá tato písňová kultura, jež staví skladebně nápěv na d text, často i nástrojový ráz melodií a ponechává jim i jako písňovým složkám typické znaky, vytvořené nástrojovou technikou (srovn. na př. Erbenovu melodii č. 59 *Byla-tě cestička šlapaná...*, která je příznačnou legátovou melodií houslovou, nebo nápěvy přejaté z chrámové hudby, jež mají harmonický ráz melodií varhanních a pod.). Skladebný poměr mezi nápěvem a textem vyznívá napořád ve prospěch nápěvu a nepřezneme, řekneme-li, že česká píseň podkládá hudebnímu materiálu kleslému z vrstvy umělé hudby do vrstvy lidové text, inspirovaný buď jakoukoli mimohudební příležitostí (srovn. Erbenův výklad o vzniku písně *Červená růžičko, proč se nerozvíjíš...*) anebo prostou potřebou vyplnit nápěv slovesným obsahem a uzpůsobiti jej k zpěvu. Proto není melodie české lidové písně poutána k jednomu textu, nýbrž může býti spojována s kterýmkoli, metricky ovšem podobným, textem jiným. Je zajímavé, že vlivem nadřazenosti nápěvu česká píseň nevytvořila ani zvláštního funkčního významu melodií, který by bránil míšení nápěvů s nejrozmanitějšími texty. A hledáme-li nakonec pro českou lidovou píseň pojem, který by vystihl její genetický charakter, nazveme ji pravdě nejpodobněji písňovým typem *n á s t r o j o v ý m*, zatím co píseň moravská zůstává naopak ryzím písňovým typem *v o k á l n í m*.⁷⁾

Zbývá tudíž uvědomit si některé znaky vokálního typu, jehož slohové zákonitosti se v poměru k typu instrumentálnímu projevují opačně. Jeho formální schema nevzniká podle zákonitostí moderní hudební fráze, nýbrž svébytně podle volné musické invence k zpívanému slovu a podle zákonitostí nadřazujícího se textu. Výběr tonin je stejně volný jako užití modulací, hudební cítění vede melodii nejen vertikálně, nýbrž i horizontálně (v rytmu) podle svých vlastních zákonitostí a nikoli podle směrnic, vytvořených umělou hudbou. Vokální typus moravské písně je proti české písni svébytný i v interpretaci, která jasně reprodukuje text a nadřazuje výraz uplatněného hlasového prostředku i nad hudební myšlenku. Vytváří nápěv k textu, dospívá tak často k rapsodickému stylu zpívané mluvy a jeho motivický materiál náleží jen zcela určité písni a jako takový není přenosný ani jako celek, ani v části. A vykonal-li nástroj v četných případech pronikavý vliv na Erbenovu píseň českého lidu, vykonává naopak nápěv vokálního typu moravské písně vliv na hru nástrojovou svého prostředí (valašský cimbál a pod.). Produkce nápěvů u vokálního typu odpovídá číselně produkci textů, jichž je v Sušilově sbírce, odečteme-li od celkového počtu 2256 textů ony texty, k nimž Sušil nápěvů nezískal, celkem o 130 více než nápěvů, což je asi 8.5%. U instrumentálního typu české písně je naopak souhlasně s celou kulturní konstitucí tohoto typu produkce textů o $\frac{2}{3}$ (asi 68.6%) větší než produkce nápěvů.

⁷⁾ Podobnou otázkou se zabýval také Ot. Zich, zkoumající rozdíly mezi českou a slovenskou lidovou písní (*Slovenská čítanka*, 2. vyd. 1925). Ve svých závěrech odvozuje Ot. Zich základní rysy české lidové písně z tance a kvalifikuje její rytmus jako rytmus *t a n e č n í*, na rozdíl od slovenské lidové písně, v jejímž rytmu vidí základ *r e c i t a č n í*; recitační rytmus slovenské lidové písně přešel do hudby z rytmu mluvené řeči (u české lidové písně z tělesných pohybů, chůze, práce, tance) a vyznačuje se jednak nestejností dob, jednak nerovnoměrností tempa.